

בירורים בהלכה

אכילת קודשים

מהו שיעור אכילת קודשים? לכאורה, ככל מצוות האכילה ששיעורם בכזית. אך מובא בגמרא (פסחים ג, ב) שסיפר אחד הכהנים שקיבל כ'פול' מלחם הפנים. ועוד, הגמרא (יומא לט, א) מספרת שבימי שמעון הצדיק ששימש ככהן גדול היתה ברכה בלחם, וגם כמות קטנה השביעה, ולאחר מכן, כבר לא היה משביע, ו'הצנועים' שהיה מגיע להם מלחם הפנים רק שיעור 'פול' היו מושכים את ידיהם, ולא מתקוטטים כדי לקבל יותר (האח', כדלקמן, הבינו שיש ללמוד מלחה"פ לשאר קודשים, אך עיי' חזון יחזקאל פסחים שם שאפשר שדיניהם שונים).

המגן אברהם (נג, כו) כתב, שמכאן יש ללמוד שאין להתקוטט על מנת לזכות במצוה. נראה מכאן, שגם בשיעור פחות מכזית מתקיימת מצות אכילת לחם הפנים, וצ"ע מדוע. אכן, התוספות רא"ש כתב שבפחות מכזית לא היתה מצוה כלל, ומשום כך משכו הצנועים את ידיהם, ודלא כדברי המג"א. נראה שהבנת המג"א מבוססת על דברי רש"י והתוס' ישנים (עיי"ש, יש שרצו ללמוד מכאן ששייך 'חצי שיעור' גם בקיום מצוות).

בין האחרונים מצאנו שתי דעות להבין כיצד מתקיימת מצוות אכילת קודשים. דעת המנחת חינוך (מצוה קלד) והחתם סופר ס"י מט) היא, שקיום המצוה הוא בכזית בלבד, וכנראה היה מתקיים ע"י הכהן הגדול שנוטל חלק בראש, או ע"י אחד הכהנים, ושאר האכילה אין בה קיום מצוה (ועיי' בחת"ס בסי" קמ שמכוח הבנתו תמה על המג"א, ומה שנראה מדבריו שם שהוא סובר יותר כשיטת ביה"ל דלקמן, יש לדקדק גם אחרת מדבריו).

אך בשו"ת בית הלוי (ח"א ס"י ב; ח"ג ס"י נא) חידש, שמצות אכילת קודשים עניינה בתוצאה, ולא כמו מצוות אכילה אחרות שהן פעולות המוטלות על האדם, ולכן כל השותף לכך שהבשר יגמר מקיים מצוה, ואפ"י בפחות מכזית, וכדברי המג"א הנ"ל (וחידש עוד שבמצוה כזו לכו"ע אין צריך כוונה, ויתכן שאף ניתן לקיימה שלא כדרך אכילה).

בימי המילואים, טרם התחלת העבודה במשכן, הוקרב מידי יום 'איל המילואים'. אופן חלוקתו היה כשלמים שהם קודשים קלים: מזבח, כהן (משה), והבעלים (אהרון ובניו). אך מקום אכילתו היה בחצר אוהל מועד, כקודשי קודשים.

על אכילתו ביד אהרון ובניו אומרת התורה: "ואכלו אותם אשר כופר בהם" (שמות כט, לג), ולמדו מכאן חז"ל (פסחים נט, ב): "מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים". ולכאורה הלימוד מהפסוק צ"ב, שהרי שם מדובר שהבעלים אוכלים והם אלו שמתכפרים, אכן, בשבעת ימי המילואים, הבעלים היו גם כהנים, ועיי' כתב וקבלה והעמק דבר שם).

נחלקו ראשונים, האם ישנה מצות אכילה בקודשים קלים לבעלים. הרמב"ם (סה"מ פט, פ"י ממעשה"ק ה"א) כתב שישנה מצוה רק בחלק אכילת הכהנים בקודשי קודשים (חטאת ואשם) שבאמצעותה נשלמת כפרת הבעלים ("א שבלעדיה אין כפרה כלל, ועיי' יבמות ז, א וברמב"ן וברשב"א שהביאו את גירסת ר"ח) ואגב אכילה זו מנה גם אכילת הכהנים בקדשים קלים (ולא התברר מדבריו אם זו חלק ממצוה זו או שלא). נמצא, שלדעתו לבעלים אין מצות אכילה מיוחדת, אלא רק חיוב שלא להביא את הקרבן לידי נותר, ונפק"מ שלא יברכו על אכילה זו.

לעומת זאת, דעתו של רש"י (פסחים נט, א ד"ה בשאר) שגם לבעלים האוכלים ישנה מצות אכילה, וגם הוא למד זאת מהפסוק הנזכר (אך עיי' רמב"ן בשכחת העשין אי שלמד אכילת קוק"ל ממעשר שני. וכשיטה זו שיש מצוה לאכול קוק"ל עולה מהסוגיא בפסחים שם אודות מחוסר כיפורים, עיי"ש. ועיי' מני"ח קב. ועל מח' זו עמד במקד"ד ענייני קדשים סו"ס ה, ושם ציין לתוספתא דמשמע שמברכים על אכילת קדשים קלים, וא"כ לכאורה משמע דלא כרמב"ם).

רש"י (עה"ת שם פס' כב, לג) הדגיש שחובת האכילה שהוטלה על אהרון ובניו היתה מפני שהם בעלי הקרבן. נראה שמכאן למד רש"י שישנה מצות אכילה גם על הבעלים בקודשים קלים (וחובת הכהנים באכילה היא כיוון שמקבלים בקרבן חלק הרי הם כבעלים). לעומת זאת, הרמב"ם סבר שעיקר חובת האכילה בימי המילואים נבעה משום ה'כפרה', ולכן למד שמצות האכילה היא על הכהנים בלבד.

והשב את העבודה לדביר ביתך!